

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

ONTWERP V1

(TEORIE)

FEBRUARIE/MAART 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 25 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1 [20 punte]****AS1: Maak waardebepalings deur 'n duidelike begrip van Ontwerp.****AS2: Begrip van ontwerp teorie en die korrekte gebruik van ontwerp terminologie.****1.1 [10 punte]****Krediet moet aan enige geldige en redelike antwoord gegee word.****1.1.1 (6 punte)****Ken 2 punte aan elkeen van die drie bespreekte terme/frases toe.**

- **Vlak (element)** ☒ – Plat vlak – dit is die 2-dimensionele vlakke op die binneoppervlakke. Bv. klein sirkeltjies en reghoekige stroke. ☒ In die bak se middel is daar 'n 2-dimensionele sirkel aan die buitenste omtrek verbind deur twee reghoekige vlakke. ☒ 'n Organiese blaar of vlak is aan die buitekant van die bak. ☒
- **Spikkel/lyn (element)** ☒ – Klein sirkeltjies van glasuur (spikkels) is vergroot op beide donker sirkels en op donkerder diamante aan die een kant van die bak. ☒ 'n Ry (lyn) van spikkels vorm ook 'n rand op die binneste sirkel. ☒ Ligter lyne vorm die rande van twee van die kante van die reghoek, en 'n lyn verdeel ook die organiese blaarvorm in twee. ☒ 'n Donker lyn dien as 'n rand op die buitenste omtrek byvoorbeeld omlyning. ☒
- **Simmetrie (beginsel)** ☒ – Die sirkelagtige vorm van die bak word in die middel in twee verdeel, maar is asimmetries (die twee helftes is nie identies nie omdat daar 'n sirkel aan die een kant en 'n blaar aan die ander kant is) ☒.
- **Kontras (beginsel)** ☒ – 'n Baie donker sirkel en ligte spikkels/lyne word gekontrasteer teen 'n middeltoon-geskakeerde agtergrond. ☒ 'n Ligte agtergrond word maksimaal gekontrasteer teen 'n baie donker blaarvorm.
- **Gelyksoortigheid (Universele beginsel - Gestalt)** ☒ – Elemente wat dieselfde/gelyksoortig is, hou meer verband as elemente wat nie eenders is nie. ☒ Die herhaling van spikkels op die oppervlak van die bakkie skep gelyksoortigheid/eenheid. ☒
- **'Estetiese bruikbaarheidseffek' (Universele beginsel)** ☒ – Pragtige (estetiese) ontwerpe word gesien as makliker/eenvoudiger om te gebruik as minder estetiese ontwerpe. ☒ 'n Bak moet konkaaf wees om vloeistof binne te hou (bv. 'n sous). Dit sal in werklikheid die ontwerp verbloem. Tog, wanneer mense hierdie ontwerp koop (kies), sal hulle dit vir sy skoonheid kies en mag dit nie eens gebruik word vir die funksie van houer nie. ☒

1.1.2 (4 punte)**Ken 1 punt toe aan elk van die bespreekte wyses.**

Hierdie ontwerp wys 'n 'Afrika-estetika'. Bespreek VIER wyses waarop dit verkry is.

- Die eenvoudige, ongekompliseerde gebruik van geometrie (reghoek en sirkel) word beskou as eie aan Afrika. ☒
- Die vorms is sterk en treffend, in die sin dat hulle maksimaal met mekaar kontrasteer – ook eie aan Afrika. ☒ Subtile kleure en toonwaardes word nie dikwels gebruik nie.
- Die gebruik van gestileerde organiese (blaar-) vorms word as tipies vanuit Afrika beskou. Bv. die gebruik van die natuurlike omgewing as 'n invloed. ☒
- Die klem op herhaling van vorms (patroon) word as tipiserend van Afrika gesien. ☒
- Die gebruik van 'nie-perfekte' simmetrie word ook algemeen in Afrika gevind (bv. 'n Ndebele muurversiering). ☒

Gee krediet aan enige ander geldige en redelike antwoord.

V1.1 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 10
Laer orde	Herroeping van elemente en beginsels	30%	1.1.1	3
Middel orde	Toepassing van elemente en beginsels	30%	1.1.1+1.1.2	3
Hoër orde	Evaluering	40%	1.1.2	4

1.2**1.2.1 (Ken 8 punte toe)**

Krediet moet aan enige geldige en redelike antwoord gegee word.

- Funksionaliteit – Die sterk punt van hierdie ontwerp is dat 'n hemp nie sal afgly van die hanger nie omdat die borselhare die friksie sal verhoog. ☒ Die silindriese vorm van die bottelborsel sal lug toelaat om te sirkuleer en gevolglik enige muwwe klam reuk en die ontstaan van muf verhoed. ☒ Die swak punt is dat die hanger groot lyk en baie onnodige spasie in die kas sal opneem. ☒
- Betroubaarheid en koste-effektiwiteit – die sterk punt is dat bloudraad goedkoop is (industriële materiaal wat baie gebruik word) en ook langdurig is aangesien die sink-bedekking verhoed dat die binneste kern roes. ☒ Die nylon-borselhare bly ferm, selfs na dit gewas is en na jare se gebruik. Dit is ook goedkoop aangesien dit vir die meeste borselprodukte gebruik word. ☒ Die kleur is 'n integrale deel van die nylon en sal nie afsmeer aan klere nie. ☒ Die swak punt is dat die algehele prys van die ontwerp hoog kan wees aangesien dit 'n gesogte 'versamelaarsitem' is. ☒
- Bruikbaarheid en Ergonomie - die sterk punt is dat die hanger maklik is om te gebruik en skoon te maak. ☒ Die vorm van die hanger is 'n nabootsing van die helling en grootte van die mens se skouers. Dit verseker dat dit die vorm van die hemde sal behou. ☒ Die swak punt is dat 'n 'een grootte' hanger nie noodwendig alle mense sal pas nie. Dit sal moontlik in verskillende groottes beskikbaar gestel moet word. ☒
- Oorspronklikheid en kreatiwiteit – die sterk punt is, alhoewel dit 'n ooglopende eenvoudige ontwerp is, is dit 'n baie beter oplossing as 'n konvensionele hanger, wat dit 'n merkbare hoër aansien gee – meer kreatief. ☒ Die beginsel van 'Ockham's Razor' verduidelik dat dit dikwels die eenvoudigste oplossing is wat die hoogste geskat word – dit skyn visuele 'onsuiwerhede' van die ontwerp te verwyder om 'n skoner, suiwerder resultaat te laat. ☒ Die swak punt is dat mense wat nie ontwerp verstaan nie, aanvanklik negatief reageer op die industriële beeld van hierdie ontwerp. Hulle sien dit as 'n skoonmaak-voorwerp – dit skyn baie min estetiese waarde te hê – hulle sien nie die parodie/ironie raak nie. ☒

1.2.2 (Ken 2 punte toe)

- Tekstuur – die stywe nylon-hare is vasgebind aan die gedraaide draad sodat dit na buite vanaf die draad projekteer en 'n 'bottelborsel'-effek skep. Dit sal 'n fisiese/ werklike tekstuur skep wat stekiger sal voel. ☒
- Vorm – die hare spiraal om die gedraaide draad om 'n deursigtige silindriese 3-dimensionele vorm te skep. ☒

V1.2 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 10
Laer orde	Herroeping	30%	1.2.1	3
Middel orde	Toepassing	40%	1.2.1 + 1.2.2	4
Hoër orde	Evaluering	30%	1.2. 2	3

VRAAG 2 [10 punte]

AS3: Bespreek, verduidelik en toon die inhoud en funksie van produkte, beelde, tekens en simbole wat in ontwerp gebruik word om openlike en verborge boodskappe oor te dra en wat stereotipes en vooroordele van die verlede en hede bekragtig of bevraagteken.

AS 2: Begrip van ontwerpteorie en die korrekte gebruik van ontwerpterminologie.

Krediet moet gegee word aan enige ander redelike waarnemings.

2.1 (Ken 4 punte toe)

FIGUUR A: Die manlike model kan aan die naam van die parfuum gekoppel word – 'LE MALE' – geadverteer in A. ☒ Die manlike model weerspieël of reflekteer die verpakking van die produk, die 'manlike' bottel. ☒ Die matrooshoed, gedra deur die model, kan gekoppel word aan die matroosfrokke op die bottel om die manlike, robuuste beeld van die produk, soos verbeeld in die naam, te vergroot. Die visuele inhoud dra dus by tot die manlike, 'ruwe' beeld van die produk. ☒

FIGUUR B: Die beklemtoonde, deurdringende oë van die model kan gekoppel word aan die naam van die produk 'hypnôse' aangesien sy 'n baie hipnotiese blik het – die kyker kan nie haar oë ignoreer nie. ☒ Die model dra 'n verleidelike, bekoorlike beeld oor, wat ook verband hou met die naam van die produk. ☒ 'n Baie hipnotiese beeld word dus deur die visuele inhoud in hierdie advertensie oorgedra, haar hand bedek die bottel; 'hypnôse'/sy is gehipnotiseer deur die parfuum, sy kan nie daarvan wegbreek nie. ☒

2.2 (Ken 6 punte toe)

Leerders mag verskillende interpretasies van hierdie vraag aanbied. Menings moet gebaseer word op toepaslike ontwerptaal. Leerders moet die bestaan van stereotipes kan identifiseer en moet kan bespreek hoe hierdie advertensies diepge-sete stereotipes aanspreek of versterk.

Oogpunt 1: Leerders wat ja antwoord, mag redeneer dat hierdie advertensies vooroordeel versterk omdat hulle teen ander rasse diskrimineer en kommunikeer dat slegs die ras verteenwoordig in die advertensies die parfuum mag dra of kan bekostig. ☒ Hulle mag ook voel dat die advertensies misleidend is; dat die parfuum in FIGUUR A enigeen in 'n macho man sal verander en dat die parfuum in FIGUUR B enigeen 'n betowerende effek op ander mense sal gee. ☒ Hulle mag redeneer dat hierdie advertensies impliseer dat slegs mooi of aantreklike mense hierdie produk mag gebruik en dus teen ander mense diskrimineer. ☒ 'n Ander stelling kan wees dat die advertensies vooroordeel bevorder aangesien dit verkondig dat slegs mense soortgelyk aan die modelle in FIGUUR A en FIGUUR B goed kan ruik. ☒ Sommige leerders mag redeneer dat die beelde nie geskik is vir die Suid-Afrikaanse gemeenskap nie omdat dit nie verteenwoordigend van ons gemeenskap is nie. ☒ Die produk mag ook te duur wees en gevolglik nie bekostigbaar vir die hele Suid-Afrikaanse gemeenskap nie. ☒

Oogpunt 2: Aan die ander kant mag leerders redeneer dat die modelle in FIGUUR A en FIGUUR B wel die gemiddelde verbruiker van die parfuum verteenwoordig. ☒ 'n Verdere argument mag wees dat mense wat parfums koop, aangetrek sal word deur die vorm van die bottels, of die naam van die parfuum of die eintlike reuk en dat die beelde in die advertensies gebruik, irrelevant is. ☒ Leerders mag ook redeneer dat die advertensies daarop gemik is om mense positief oor hulself te laat voel, sodat hulle beter sal voel oor hulle fisiese voorkoms of interaksie met ander mense wanneer hulle die parfuum gebruik. ☒ Leerders mag voel dat die advertensies slegs gemik is op 'n sekere teikenmark, nl. daardie mense wat hulle produkte sal koop. ☒ Ander leerders mag voel dat hierdie advertensies geskik is aangesien die visuele beelde deur een persoon/maatskappy gekies is slegs om sy/haar/hulle produk te verteenwoordig. ☒ Verder mag leerders redeneer dat die advertensies nie op die breë Suid-Afrikaanse publiek gemik is nie en dus nie geskik hoef te wees nie. ☒

V2 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 10
Laer orde	Waarneming; Herroeping; Begrip	30%	2.1 + 2.2	3
Middel orde	Toepassing	40%	2.1 + 2.2	4
Hoër orde	Analise; Sintese; Evaluering; Deduksie	30%	2.2	3

VRAAG 3 [20 punte]

AS4: Onderzoek, reflekteer en interpreteer inligting vanuit 'n verskeidenheid bronne wat wêreldwye/globalisasie-invloede toon en hoe dit die ontwikkeling van ontwerp beïnvloed.

3.1.1 (Ken 6 punte toe)

FIGUUR A: Lihopa Lichaba se herwonne houer van blik	FIGUUR B: Angelica Masuka se tradisionele geweefde mandjie
Beide is houters ☒	
Beide is met die hand gemaak ☒	
Gemaak van onnatuurlike/mens-gemaakte herwonne afvalmateriale (blik) ☒	Gemaak van natuurlike ilala-palm ☒
Abstrak/non-figuratiewe gebruik van verskillende kleure vir versiering ☒	Figuratief/verwys na prentjies van menslike figure vir versiering ☒
Metaal-struktuur met draadraamwerk ☒	Opsigselfstaande, geweefde ilala-struktuur ☒
Moderne materiaal gebruik ☒	Tradisionele materiaal gebruik ☒

3.1.2 (Ken 4 punte toe)

FIGURE A en B	FIGUUR C
Betrokkenheid van die ontwerper	
Eenmalig/elkeen lyk anders: slegs een van 'n soort. ☒	Een prototipe: duisende massa-geproduseer en almal lyk presies eenders. ☒
Persoonlike betrokkenheid/mensgemaak. ☒	Minimum persoonlike betrokkenheid/masjien-gemaak. ☒
Estetika	
Bevredig spesifieke smaak/spesifieke teikenmark, bv. versamelaars van unieke handgemaakte ontwerpe. ☒	Bevredig mense oor die algemeen – dit is baie funksioneel/teikenmark – alledaagse huishoudelike gebruik. ☒
'n Persoonlike kunstenaarsaanslag is baie gesog. ☒	Presisie-gemaak. ☒

V3.1 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 10
Laer orde	Waarneming	40%	3.1.1	4
Middel orde	Toepassing	30%	3.1.2	3
Hoër orde	Evaluering	30%	3.1.2	3

3.2 (Ken 10 punte toe)

NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

Ken punte soos volg toe:

- Naam van die ontwerper/ateljee/agentskap (1)
- Naam van een ontwerp/produk (1)
- Plaaslike/globale invloed/e (3)
- Kenmerkende styl van die ontwerpe (2)
- Bespreking van die ontwerp/produk (3)

MOONTLIKE VOORBEELD (vanuit Omgewingsontwerp):

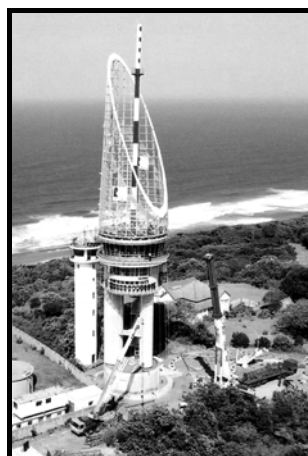
Ontwerper: Don Albert ☒

Naam van 'n ontwerp: Een van sy projekte is Die Millennium Toring ☒ in Durban, gebou as 'n beheertoring by die hawe.

Invloede: Albert werk interaktief met die natuur. ☒ Sy werk word gekenmerk deur futuristiese elemente, 'n futurisme wat verval afwag of 'n droom wat nooit voluit gelewe sal word nie. ☒ Sommige globale invloede op sy werk is, byvoorbeeld, Japanese argitektuur (die gebruik van skerms) en die invloed op modernisme. ☒ Albert was ook beïnvloed deur sy blootstelling aan 'n lang lyn van moderne argitektuur terwyl hy 'n internskap in die VSA gedoen het: in die kantore van Barton Myers, wat onder Louis Khan gewerk het, wat weer onder Mies van der Rohe gewerk het, wat onder Gropius gewerk het – altyd op soek na nuwe vorms van argitektuur. ☒ 'n Ander invloed sluit plaaslike plante in (bv. suikerriet) en die natuur (bv. winde), verteenwoordig in Die Millennium Toring. ☒

Kenmerke: Die gebou was geïnspireer deur plaaslike plantvorme en 'n verskeidenheid seevaart en maritieme voorwerpe gevind in die omgewing van die Durban-hawe byvoorbeeld hyskrane, steierwerk, sleepbote ens. ☒ Dit is nie 'n statiese gebou nie, maar beweeg en verander al die tyd met die wind en getye. ☒ Die idee van bewegende geboue is ook van belang in kontemporêre argitektuur. ☒

Bespreking van die ontwerp: Die toring bestaan uit drie dele. Die vierde, die sonskerm, is na 'n tyd verwyder. ☒ Die gewapende beton is gebruik vir die toring se basis, ☒ 'n aluminium masstruktuur, skuins gesny, is gebruik vir die kap- en wind-vlerk ☒ en die hoë mas bo-op het die spits en gety-aanduiders geword. ☒

Die Millennium Toring, Durban, Suid-Afrika

V3.2 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	PUNTE 10
Laer orde	Herroep Opnoem	30%	3
Middel orde	Toepassing	40%	4
Hoër orde	Analise; Sintese; Evaluering	30%	3

VRAAG 4 [30 punte]

AS4: Onderzoek, reflekteer en interpreteer inligting vanuit 'n variëteit van bronne wat wêreldwye/globalisasie-invloede toon en hoe dit die ontwikkeling van ontwerp beïnvloed.

AS5: Analiseer, interpreteer en reflekteer krities op voorbeelde en bring hulle in verband met hulle kulturele, historiese en kontemporêre kontekste.

4.1 Ken 20 punte in totaal toe. Dit is nie nodig om presies 10 punte per beweging/styl toe te ken nie.

Die toepassing van kritiese denkvaardighede en hoe die leerder na relevante voorbeelde verwys, moet in ag geneem word met die algehele assessering van hierdie vraag. Krediet moet ook gegee word aan enige ander redelike waarnemings.

VOORBEELD: Art Deco 'Populêre Modernisme' (1925 – 1939)

Noem 'n ontwerper en 'n ontwerp. (Ken 2 punte toe)

William van Alen, ☒ bv. 'Chrysler Gebou' (1928-1930), ☒ of enige ander.

Invloede.

- Beïnvloed deur die kuns van antieke Egipte (Egiptiese kolomme), blinkgoud, lewendige bloue en rooie van Egiptiese skilderye. ☒
- Die hysbakdeure van die gebou eggo die Egiptiese elemente van die Lotus-blom. ☒
- Die aluminium dakspuiers met die arend-koppe wat by die gebou uitsteek, herinner nie net aan die ornamente op motors nie, maar ook aan die dakspuiers gevind op Gotiese katedrale. ☒
- Die 'Chrysler Gebou' met sy blink oppervlak en beeldhou-agtige ornamentasie verwys na die groot motors vervaardig deur die Chrysler Korporasie. ☒

Bespreek die kenmerke.

- Die stylvolle binne-versiering met die, elegante gestileerde geometrise argitektuur is tipiese kenmerke van Art Deco. ☒
- Art Deco was gekarakteriseer deur die uitspattige gebruik van metaalkleur en kwistige gebruik van materiale soos die goue versiering. ☒
- Art Deco was behep met spoed. Vliegtuie en motors is gedurende hierdie tyd uitgevind, treine was vinniger en die hele pas van die lewe het versnel. Dit is verheerlik in die grasieuse aerodinamiese kurwes van die geboue. ☒
- Hierdie beheptheid met spoed is ook gerealiseer deur die motief wat die zigzag weerligstrale en rollende golwe verteenwoordig. ☒

- Die ontwerp van die gebou is vaartbelyn en glad, 'n tipiese Art Deco kenmerk. Binne-ruimtes is groot (beklemtoon). ☒
- Die argitektoniese vorm van die gebou word gekenmerk deur geslypte, kristalagtige vorms en gestileerde ingange, voorportale, ligte en veral in die afronding van die gebou. ☒
- Die toring aan die bopunt van die Chrysler Building het 'n basis wat die vorm van die wielpop van die Chrysler motor naboots. Hierdie monumentale vries sluit ook die modderskerms en aksente van die gevleuelde verkoelerproppe in. Die toring van die gebou het 'n trap-voorkoms of 'n 'ziggoerat' (verhewe platform/trappe-effek) vorm. Baie Art Deco geboue het 'n 'ziggoerat' vorm, want hulle was onderhewig aan afsperringswette om sodoende natuurlike lig op straatvlak toe te laat. ☒
- Die gebou het 'n blink voorkoms, ryk en kwistig in ontwerp. Die fasade van die gebou is bedek met 'nircosta'-metaal, die wit glimmende oppervlakte herinner aan platinum, 'n materiaal gekies deur Walter Chrysler vir sy aantreklike en waardige kleur. ☒
- Die weelderige voorportaal van die gebou met die houtpanele kan vergelyk word met die Chrysler motors van hierdie periode, met houtoplegsel op die paneelbord en houtstroke op die deure. Die meeste Art Deco geboue het temas gehad (hier verwys dele van die gebou na dele van die Chrysler motors). ☒

EN

VOORBEELD: Die Bauhaus beweging – 'Die masjien-estetika' (1900 – 1930)

Die toepassing van kritiese denkvaardighede en hoe die leerder na relevante voorbeelde verwys, moet in ag geneem word met die algehele assessering van hierdie vraag. Krediet moet ook gegee word aan enige ander redelike waarnemings.

Noem 'n ontwerper en 'n ontwerp. (Ken 2 punte toe)

Marcel Breuer, ☒ bv. 'Wassily' Stoel 1925 ☒ OF Gerrit Rietveld, ☒ bv. 'Red-Blue Chair' 1917 ☒ OF enige ander.

Invloede

- Tradisionele handwerkmetodes en -prosesse. Argitekte moes alle aspekte van bou aanleer, bv. die maak van bakstene, binnenshuise versiering, ens. ☒
- Standaardisering van massa-vervaardiging, ergonomie bv. deure van 'n vasgestelde grootte. ☒
- Hoekige, geometriese motiewe van Kubisme – die gebruik van reguit lyne en basiese vorms/vlakke. ☒
- Russiese Konstruktivisme – dinamiese beweging voorgestel met basiese vorms. ☒

Bespreek die kenmerke

- Die gebruik van vereenvoudigde, reguit, reglynige lyne – weerspieëlend van die eeu van die masjien, bv. die Wassily stoel. ☒
- Ontwerpe gefokus op die idee van 'leer van vooraf' omdat alles in die industrie van basiese eenhede gemaak is, wat gestandaardiseer en omruilbaar gemaak moes word, bv. skerm om binne-kantoorruimtes te onderverdeel. ☒
- Die Bauhaus filosofie het vas geglo dat, om revolusionêr te wees en ontwerpe te verbeter, dit nodig was om 'n enkele ontwerp-estetika te ontwikkel (visuele benadering). 'Vorm volg funksie'. ☒

- Funksionalisme was 'n Bauhaus-konsep waarin die ontwerp van 'n voorwerp of gebou die doel waarvoor dit ontwerp is, moes pas. (Ontwikkel in 'minder is meer') Dit is verkry deur die vereniging van die ontwerpbeginsels (balans, eenheid, kontras/klem, ritme en beweging). ☑
- Dit het die idee van 'getrouheid aan die materiale' verkondig, waar materiale onversierd gelaat is om sodoende die skoonheid van die materiaal waarmee die voorwerp gemaak is, duidelik na vore te laat kom. ☑
- Hulle het die gaping tussen handwerk en die industrie probeer oorbrug deur studente op te lei in die beginsels van basiese ontwerp en werkswinkelpraktik. Dus was die ontwerper ook 'n handwerkkunstenaar. ☑
- Die skool wou die verskillende takke van die kunste, skilder, beeldhou, argitektuur en die industriële kunste, verenig om kreatiewe mense op so 'n wyse op te lei dat hulle sodoende groot groepsprojekte sou kon uitvoer, waar hulle alles kon doen, bv. 'n stoel maak; tekstiele druk; stoele oortrek. ☑

Krediet moet ook gegee word aan enige ander redelike waarnemings.

V4.1 MOEILIKHEIDSVLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	PUNTE 20
Laer orde	Opnoem van feite	30%	6
Middel orde	Toepassing	40%	8
Hoër orde	Kritiese oordeel	30%	6

4.2 (10 punte)

Figuur A: Die 'Coldspot Super Six' yskas van 1935. Verbruikersmark en Styl – 'Die eeu van vaartbelyning'. (1935 – 1955) (5 punte)	Figuur B: Die 'Blow Chair' ('n opblaas gemakstoel) van 1967. Die Era van Oordadigheid – Popkultuur (1955 – 1975) (5 punte)
Invloede: Ontwerp het so omvattend geword dat alle mense nou 'ontwerper'-voorwerpe soos 'n yskas kon bekostig. Mense het bewus geword van 'styl'. ☑ Daar was 'n verkenning van nuwe materiale en tegnologieë, soos chroom-afwerking op die yskasdeur. ☑ Die suksesvolle alledaagse man/vrou het die verbruiker geword. ☑ Voorwerpe is gemaak om lank te hou. ☑	Invloede: Dit was 'n 'era van oordadigheid' – Produkte is maklik vervang ☑ Klem op die ontwikkeling van alledaagse voorwerpe, bv. plastiek vir stoele, sopblikkies as kunswerke ens. ☑ Die tiener het een van die belangrikste verbruikers geword. ☑ 'n 'Weggooi' kultuur. ☑

<p>Kenmerke: Aerodinamiese vorm het populêr geword – 'vaartbelyning'. ☑</p> <p>Die yskas het vertikale detailering op die deur en vier bene, wat dit amper 'vuurpyl'-agtig laat lyk. ☑</p> <p>Kombuisstilering was futuristies en protegnologie. Ruimte-eeu toestelle soos yskaste het baie populêr geword. ☑</p> <p>Intensiewe tyd- en bewegingstudies het beter toestelle en masjiene tot gevolg gehad. Kwaliteit was belangrik ☑</p>	<p>Kenmerke: Die konsep van 'weggooi' is as gevolg van 'n reaksie op tradisie en duursaamheid. Hierdie opblaasstoel was goedkoop en kon weggegooi word as dit 'n lek gekry het. ☑</p> <p>Dit het 'n parodie (gekskeerdery) van die idee van 'n soliede, duursame gemakstoel gemaak deur van deurskynende plastiek gebruik te maak. ☑</p> <p>'Tegno-sjiek' het plastiek beeldhou-agtig gebruik. Die stoel is saamgestel met eenvoudige opgeblaasde silinders van PVC. Dit is deur die tienerkultuur gebruik. ☑</p> <p>Produkte is massa vervaardig, kwaliteit nie belangrik nie, maar wel kwantiteit. ☑</p>
<p>Ander ontwerpers en ontwerpe: (slegs 2 punte)</p> <ul style="list-style-type: none"> Teague en sy reuse kontantregister bo-op die 'national Cash Register Company' gebou. ☑ Alvo Aalto (Artek) en hulle gegote gemakstoel gemaak van laaghout. ☑ 	<p>Ander ontwerpers en ontwerpe: (slegs 2 punte)</p> <ul style="list-style-type: none"> Terence Conran en sy 'Habitat' winkel in die VK. ☑ Charles Eames en sy plastiese gegote stapelstoele. ☑

Krediet moet aan enige ander voorbeelde van invloede, kenmerke, ontwerpers en ontwerpe gegee word. Hulle moet relevant tot die vraag wees.

V4.2 MOEILIKHEIDSVLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	Punte 10
Laer orde	Opnoem van feite	30%	3
Middel orde	Toepassing	40%	4
Hoër orde	Kritiese oordeel	30%	3

TOTAAL AFDELING A: 80

AFDELING B**VRAAG 5: Sosiale klem [20 punte]**

AS7: Demonstreer en verstaan die maniere waarop ontwerp gebruik kan word om sosiale, kulturele, omgewings- en etiese kwessies te bekragtig of te bevraagteken.

5.1 Sosiale kwessie (internasionaal)
(Ken 10 punte in totaal toe)

5.1.1 (Ken 4 punte toe)

- Die figuur van Barbie beklemtoon die 'norm' van 'n rietskraal, lang blonde vrou – 'n stereotipe aangesien almal nie dun lank en blond is nie. Die sosiale implikasie is dat enigeen, wat nie aan hierdie sogenaamde norm voldoen nie, probleme kan hê met hulle selfbeeld. ☒
- Barbie het nie menslike proporsies nie – selfs nie eens met behulp van plastiese chirurgie nie. ☒ Daar kan geredeneer word dat sy 'n fantasie- (mitologiese) figuur is en nooit ontwerp is om 'eg' te wees nie ☒ of daar kan geredeneer word dat sy verbeeldingryke spel by kinders aanmoedig. Hulle kan glo dat hulle Barbie is – 'n wonderlike ontsnapping van alledaagse armoede/probleme, ens. ☒
- Barbie het hierdie magtige rolle in die gemeenskap gehad, soos bv. as Unicef ambassadeur; prinses; model, ens., wat nie van toepassing is op die oorgrote meerderheid van die mense in die wêreld nie. Daar kan geredeneer word dat pogings om hierdie rolmodel na te streef, hoë doelwitte vir meisies kan stel ☒, of daar kan geredeneer word dat dit depressie kan veroorsaak omdat dit so onbereikbaar lyk. ☒
- Die ontwerpers en vervaardigers van Barbie verseker dat sy met prysenswaardige houdings en waardes kom. Hierdie word deur DVDs, CDs en storieboeke versprei. Bv. 'kyk na die behoeftiges – veral behoeftige kinders'. ☒ Ander nadelige waardes soos oordadige verbruik word egter ook bevorder – al die bykomstighede wat gekoop kan word vir meisies wat met Barbie speel. ☒
- Die kunsmatige uitbeelding van hierdie Barbie verteenwoordig slegs een moontlike kultuur en klas. ☒
- Die kunsmatige kan nie met die normale menslike anatomie vergelyk word nie. ☒

Gee krediet aan enige ander relevante en bespreekte idees.

5.1.2 (Ken 6 punte toe)

NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

Moontlike voorbeeld: LOOM Studio – argiteksfirma (Berkeley, Kalifornië) ☒ (slegs 1 punt)
Bv. 'Women Suffrage Memorial Wall' in Minnesota VSA. ☒ (slegs 1 punt)

(Bespreking – ken die oorblywende 4 punte toe.)

Dit is 'n traliewerk-muur wat beide as 'n landskapsbeeld (mooi om na te kyk) en 'n opvoedkundige ervaring (maak die kyker bewus van vergange geskiedenis deur daardeur te loop) funksioneer. ☒ Dit is beide 'n fisiese ervaring en 'n kulturele artefak. ☒
'n Omgewingstydlyn, die muur verbind vertikale pale om agtereenvolgende jare van die stemregbeweging uit te beeld. ☒ Dit is gekombineer met golwende horisontale pale wat die lewens van 25 verskillende voorstaanders van stemregte vier. ☒

Die ontwerp bevraagteken die dominante neo-klassieke 'tydlose' aard van tradisionele gedenktekens deur iets radikaal anders deur sy interaktiewe kwaliteit voor te stel. Die kyker raak betrokke by die ordening van die tyd. ☒ Hierdie monument is opgedra aan daardie individue wat monumentale veranderinge in die politieke landskap bewerkstellig het – die suffrajette. ☒ Die kyker ervaar die grondveranderinge vanaf die ystydperk (reuse geologiese tydsverloop), blomme- en gras-aanplantings (seisoenale tydsverloop), metaal-traliewerk met teksplate (politieke tydsverloop). ☒ Dit onthul prosesse van verandering jaarliks (soos die seisoene verander) en in die daaglikse menslike lewe (soos mense na en van die werk loop). ☒ Tekstablette op die horisontale pale verskaf inligting en onderrig aan mense wat op hulle daaglikse rondtes verbyloop ☒

Gee krediet aan enige ander relevante en bespreekte idees.

V5.1. MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE
Laer orde	Waarneming/Herroeping Visuele begrip	40%	5.1.1 + 5.1.2	4
Middel orde	Toepassing	40%	5.1.1 + 5.1.2	4
Hoër orde	Analise/Sintese Evaluering	20%	5.1.2	2

5.2 Sosiale kwessie (plaaslik)

5.2.1 (Ken 2 punte toe)

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord.

Realisties: Leerders kan redeneer dat realisties 'foto-realisme' impliseer en dat hierdie styl van beelde nie hier gebruik word nie. ☒

Gestileerd: Leerders mag redeneer dat die beelde gestileerd is omdat die beelde deur San-kuns beïnvloed is. ☒ Die verwronge veelkoppige, veelbenige 'kreatuur' is vereenvoudig tot 'n eenvoudige vlak wat nie na die werklikheid lyk nie. ☒

Abstrak: Die geometriese vorms in die agtergrond kan moontlik na abstrakte driehoeke eerder as (moontlike) berge verwys. ☒

5.2.2 (Ken 2 punte toe)

Geskik: Die beelde is beïnvloed deur San-kuns, 'n inheemse kultuur en dus deel van Afrika in trefkrag en identiteit. ☒ Die lettertipes is informeel, met die hand gemaak en uniek, wat die natuurlike Afrika-estetika verder bevorder. ☒

Ongeskik: Sommige leerders mag redeneer dat die lettertipes en beelde nie baie duidelik, maklik om te interpreteer of leesbaar is nie en die plakkaat dus ongeskik maak. ☒ Die lettertipes is toevallig (losweg diagonaal geplaas) en kommunikeer nie maklik die hoofboodskap van die plakkaat nie. ☒ Die inhoud van die beelde is moeilik om mee te identifiseer bv. ses bene en kippe aan een mens. ☒ Hierdie beelde (soos die 5-benige man) lyk irrelevant vir 'n uitstalling van beelde in Suid-Afrika. ☒

5.2.3 (6 punte)

NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

EEN MOONTLIKE VOORBEELD:

(Ken 6 punte toe)

Naam van ontwerper: ART UNIT 01 ☒ van Suid-Afrika maak die wêreld 'n effense beter plek op 'n eenvoudige manier. (1 punt)

Naam van ontwerp: *What comes around, goes around: GIVE IT BAG* ☒ (1 punt)

Bespreking: (Ken die ander 4 punte toe)

Met GIVE IT BAG – 'n sak gemaak volgens regverdige beginsels – kopers ondersteun behoeftige mense en 'n sosiale projek in Suid-Afrika. ☒ Elke sak het sy eie nommer, waaronder elke persoon sy goeie daad aanlyn kan plaas terwyl die ontwerpers en makers van GIVE IT BAG; ART UNIT 01 demonstreer hoe maklik dit is om 'n bietjie verantwoordelikheid te dra. ☒ Om die land se ekonomie te ondersteun, word alles plaaslik gemaak. ☒

'n Handgemaakte GIVE IT BAG word van herwinde sakke, oorspronklik gebruik vir die vervoer van rys, koffie, sout, ens. gemaak. Hulle diverse en oorspronklike funksies inspireer 'n wye verskeidenheid ontwerpe. ☒ Elke sak is gekies en skoongemaak, gesny en plaaslik gestik. ☒ Dit verseker dat elke GIVE IT BAG uniek is, elkeen met sy eie, individuele nommer. ☒

Die vorm is gelyk aan 'n gewone inkopie-sak en kom in twee groottes. ☒

Nie net die makers nie, maar elke persoon wat 'n GIVE IT BAG besit, help om die wêreld 'n effense beter plek te maak en om 'n bietjie geluk onder mense te versprei. ☒

Deur hulle bydraes by www.give-it-bag.com te lys, het hulle die geleentheid om hulle GOEIE DAAD aan hulle eie saknommer te heg. Hierdie goeie daad kan iets wees soos om nie meer weggooibare plastieksakke te gebruik nie, of om die enkelma langsaan se kar te was, of 'n kind te borg. Daardeur kan elke klein persoonlike aksie bydra tot groot positiewe verandering. ☒

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord.

V5.2. MOEILIKHEIDS -VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 10
Laer orde	Waarneming/Herroep Begrip	30%	5.2.1+5.2.2 +5.2.3	3
Middel orde	Toepassing	40%	5.2.1 + 5.2.2	4
Hoër orde	Analise/Sintese Evaluering	30%	5.2.3	3

VRAAG 6 [20 punte]**6.1 Plaaslike ontwerper (Ken 10 punte in totaal toe)**
Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord.**6.1.1 (Ken 2 punte toe)**

Die gebruik van sandsakke sal die gebruik van elektrisiteit en elektriese masjinerie, dikwels benodig vir bouwerk, beperk aangesien die sandsakke met die hand gevul word – vrouens sal dit ook kan doen. ☒ Dit beperk die gebruik van elektrisiteit vir alle verwante industrieë omdat die proses arbeidintensief en dus volhoubaar is. Dit sal 'n positiewe impak hê op ons oorlaaide elektrisiteitsvoorraad. ☒

6.1.2 (Ken 2 punte toe)

Die gebou se hitte-stabiliteit sal veroorsaak dat minder elektrisiteit gebruik word, wat weer sal bydra tot 'n volhoubare omgewing omdat verwarmers nie in die winter benodig sal word nie. ☒ Die gebruik van sand, wat dikwels in oorvloed is, sal bydra tot die volhoubaarheid van die omgewing. Dit is koste-effektief aangesien dit plaaslik gekry word en nie gekoop hoef te word nie. ☒ Behalwe hiervoor sal die gebruik van sand ook die verbruik van bronne soos sement beperk, wat nog meer 'n impak op die omgewing sou hê. Bv. die ontginning van kalksteen om sement te maak. ☒

6.1.3 (Ken 6 punte toe)

NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

Voorbeeld van 'n plaaslike ontwerper

Ontwerper: Nesta Nala ☒

Voorbeeld van haar werk: Ukhamba-potte. ☒

Nesta Nala kry haar klei, 'n rooi en donkergrys, vanuit die plaaslike rivier in die Thukela- Vallei. Dit is volhoubaar omdat die rivier die gate, gelaat deur die 'delwing', opvul ☒. Voor die vuring van die pot, terwyl dit nog kliphard is, sal sy dit met die hand vryf – hiervoor gebruik sy 'n rivierklippie. ☒ Nala vuur haar potte in 'n vlak put met aalwyne as brandstof. Die aalwynblare deur Nala gebruik, is die droë blare aan die onderkant van die aalwyn, wat 'n seisoenale verskynsel is. Hierdie droë blare is 'n brandgevaar (veldvure) as dit aan die plant gelos word. Alhoewel party mense redeneer dat die funksie van die droë blare is om te verhoed dat die stam brand. ☒ Glasure hoef nie gekoop te word nie – Nala is heeltemal selfonderhoudend. Die potte word met vet gevryf vir glans en om dit waterdig te maak – weer sonder glasure of hoë vuring tot erdeware-temperature, wat elektrisiteit duur maak. ☒

V6.1 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	Punte 10
Laer orde	Herroep/kennis/Begrip	30%	6.1.1+ 6.1.3	3
Middel orde	Toepassing	40%	6.1.2+6.1.3	4
Hoër orde	Analise/Sintese Evaluering	30%	6.1.1+ 6.1.2	3

EN**6.2 Internasionaal****6.2.1 (Ken 4 punte toe)****Gee krediet aan enige ander relevante waarnemings**

- Ou sardientjie-blikkies sal versamel moet word. Hierdie sal dan nie in 'n opvulterrein gebruik word nie. Die ontwerper buit die tradisie van 'gevonde voorwerpe' op 'n amusemanier uit. Die vis-etiket pas glad nie by die funksie van hierdie kabinet, wat vir iets kleins en delikaat soos juweliersware gebruik kan word, nie. ☒ HERGEBRUIK
- Veselplank word gebruik en nie hout nie. Dit word van enige herwinde vesel, bv. karton of lappe, gemaak. ☒ HERWIN
- Daar is minder aggressiewe gebruik van rou materiale – hier gesien in die gebruik van vleuelmoere, wat industriële komponente en vrylik beskikbaar in 'n hardeware-winkel is. Ook sigbaar is klein stukkie plastiek-tuinslang. Hierdie twee komponente skep 'n unieke handvat. ☒ VERMINDER
- Minder aggressiewe gebruik van energie (elektrisiteit). Hierdie eenheid kan gemaak word met handgereedskap (ponsmasjien, saag, hamer en spykers). ☒ VERMINDER

6.2.2 (Ken 6 punte toe)**Gee krediet aan enige ander relevante idees.**

NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

Internasionale Ontwerper: RURAL Studio by Auburn Universiteit, Alabama VSA (Coker en Mockbee) ☒ (slegs 1 punt)

Ontwerp: Bv. Bryant House, Hale County, Alabama ☒ (slegs 1 punt)

Bespreking – (ken die oorblywende 4 punte toe)

Rural Studio se oogmerk is dat studente bevriend raak met 'n familie vanuit een van die armste streke van die Verenigde State. Hulle rig dan 'n woonhuis vir hulle op deur weggooibare en herwinde materiale te gebruik. ☒ Een muur van die huis word gekenmerk aan 'n betonskerfmuur (gebreekte skerwe van ou beton). ☒ Lig kom deur hierdie muur in as gevolg van die invoeging van herwinde deurskynende glasbottels van verskillende groottes. ☒

Dit het 'n gekurfd dak, gemaak van openbare herwinde inligtingstekens. ☒ Die deur is aanmekaar gesit van herwinde sinkplate wat met klinkboute aanmekaar vasgesit is. Party van die plate is met roes en al gebruik as 'n dekoratiewe kenmerk. ☒

V6.2 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	Punte 10
Laer orde	Herroep/kennis	30	6.2.1+ 6.2.2	3
Middel orde	Toepassing	40	6.2.2	4
Hoër orde	Evaluering	30	6.2.1+ 6.2.2	3

OF

6.3 NEEM KENNIS: 'n Leerder mag van enige voorbeeld uit die LPR, PAT of enige ander gedokumenteerde bron gebruik maak.

Ken 20 punte in totaal toe. Dit is nie absoluut nodig om presies 10 punte per ontwerper/ontwerp toe te ken nie.

Ten minste TWEE ontwerpers (en hulle ontwerpe) behoort bespreek te word in hierdie opstel. Hulle kan PLAASLIK en/of INTERNASIONAAL of enige kombinasie wees.

Slegs 1 punt behoort vir die naam van die ontwerper en 1 punt vir elk van die ontwerpe toegeken te word. Ontwerpe behoort bespreek te word en nie slegs genoem/gelys te word nie.

MOONTLIKE VOORBEELDE:

Eerste ontwerper: Ryan Frank (Internasionaal – maar gebore in Suid-Afrika). ☑

Ontwerp 1: Hackney-boekrak. ☑

Hier is 'n briljante idee wat die grense tussen meubelontwerp, graffiti en konseptuele kuns vervaag. ☑ Londen-ontwerper Ryan Frank plaas wit borde by verskeie strategiese plekke in Londen-Oos en wag vir onwettige versiering ('graffiti') om te begin. ☑ Frank los die borde vir weke buite totdat hulle genoegsaam "verouder" het in kleurvolle stukke straatkuns. ☑ Hierdie proses ondersteun konseptuele 'kuns'.

Wanneer die borde verouder het, word hulle verwyder en verander na hierdie kleurvolle mobiele (op wiele) rakeenhede – 'n samevoeging van straatkuns en die binnenshuise omgewing. ☑ Vir die versamelaars daarbuite: elke stuk is 'n heeltemal unieke deel van "herwinde" Hackney straatkuns. ☑ Eerder as eksotiese harde houte, kenmerkend van tradisionele rakontwerpe,

gebruik hy strooibord – 'n volhoubare, materiaal wat geheel en al van saamgepersde strooi gemaak is. ☑ Strooibord is 'n duursame materiaal wat 'n volhoubare alternatief vir pleisterbord bied. ☑ Die ontwerp is 'n tipiese voorbeeld van hoe ontwerp suksesvol kan wees as gevolg van die samewerking tussen die verbruiker/die ontwerper/ die materiaalvervaardiger. ☑

Ontwerp 2: Inkuku (IsiZulu vir "hoender")-stoel. ☑

Ryan Frank se Inkuku (IsiZulu vir "hoender")-stoel kapitaliseer op 'n aspek van kontemporêre stedelike kultuur (die tradisionele restaurant-stoel) om 'n unieke meubelstuk te skep wat ons plaaskultuur bevestig ☑

Frank plaas 'n moderne aanslag op 'n tradisionele Afrika-handwerktegniek (plastiese pluishoenders) ☒ deur plastiese inkopiesakke en herwinde aluminium (vir die raam) as materiale vir sy stuk te gebruik. ☒ Hy beperk industriële tegnologie deur te vertrou op 'n handgemaakte, arbeid-intensiewe proses. Dit verminder die gebruik van masjinerie en elektrisiteit. ☒

Die resultaat is 'n swaargeweefde, helderkleurige (rooi) stoel ☒ wat moontlik baie gemak sal bied as gevolg van die vele lae dun plastiek en vasgevangde lugborrels. ☒ Dit lewer ook interessante kommentaar op hergebruik en herwinning. Ou lelike plastiek kan verander word in 'n esteties-aanvallige stoel. ☒

EN/OF

Tweede ontwerper: ☒ Boris Bally (Internasionaal) (1 punt)

Bally 'herwin' gevonde industriële voorwerpe om bak-agtige ontwerpe te skep. Hy versamel ook voorwerpe soos botteldoppies van familie en vriende sodat hierdie bakke simbole van sy familie en vriende word. ☒ Sy herwinning van padtekens verander iets outoritêrs na iets wat amusant en vriendelik is. ☒ Hy 'her-animeer' voorwerpe wat nie meer waardeer word nie en herkontekstualiseer hulle na ontwerpvoorwerpe met waarde. ☒

Ontwerp: '*Defiance of Direction*' bak ☒ - herwinde padtekens en koper klinknaels. ☒

Dit word geïntegreer met industriële produksiemetodes – hier bv. draaibank-metodes (hand-draaiwerk) van aluminium of vlekvrystaalbakke (deur EH Schwab). ☒

Hy maak ook gebruik van hidrouliese saampersing en drukpers-vorming – die forsering van metaaltekens oor metaalvorms onder hoë druk. ☒ Hy integreer hierdie prosesse dan met die vakmanskap van 'n metaalsmid (sy opleiding). ☒

Deur gebruik te maak van tegnieke soos uitkloppery ☒ (verduidelik - die vorming van metaal in 'n 'vormer' – 'n konkawe metaalvorm - met 'n spesiale hamer ☒), vasnael (verduidelik – dril van gaatjies, insit van koperspeld, en dan die omvorming van hierdie spelde op 'n aambeeld met 'n hamer), hy skep lae aan die binnekante en op die rande van die bakke. ☒

Hy gebruik 'n kontras van dowwe kleur (rooi, oranje, swart, wit) teenoor die blink, silwer gedraaide metaal. ☒

EN/OF

Ontwerper: Rueben Ndwandwe (Plaaslik) ☒

Ontwerpe: 'Ukhamba mandjies'

Ndwandwe gebruik ilala palmblare inheems aan Kwa-Zulu Natal (beperk die impak van ingevoerde materiale). ☒ Hierdie palmblare is baie duursaam en kan maklik weer groei (nadat dit afgesny is) as gevolg van die aard van die plant (die plant kan regenerer en geen skade is aan die natuur aangerig nie). ☒ Die gebruik van hierdie ilala palmblare kan bydra tot 'n volhoubare gebruik van die omgewing. ☒ Die kleure op die mandjie word verkry deur natuurlike prosesse (voorbeeld: Ndwandwe gebruik herwinde kettings en metale wat in 'n groot pot met ilala palmblare gekook word om natuurlike skakerings te verkry ☒). Hierdie ilala word geweef rondom koorde ukhasi-gras ('n gras wat maklik weer groei nadat dit ge-oes is) wat geredelik beskikbaar is en nie die plaaslike omgewing bedreig nie. Die gebruik van volhoubare grasse en ilala palms toon 'n sensitiwiteit teenoor die omgewing. ☒

Daarbenewens word hierdie mandjies met die hand gemaak. Dit verminder die behoefte vir industriële tegnologieë wat 'n impak op die natuurlike bronne het. ☒ Hierdie mandjies dra ook by tot 'n volhoubare ekonomiese omgewing aangesien gemeenskappe aan die lewe kan bly met die verkoop van hierdie mandjies. ☒

Ndwandwe is een van die min mans wat gekies het om in 'n sogenaamde vroue-domein te werk. Sy ontwerpe word dikwels gebaseer op ingewikkelde variasies van die diamantevorm – geïnspireer deur die Zoeloe-skild. ☒ Mandjies word in 'n subtiële verskeidenheid van diamante en driehoeke geweef om sy Afrika-erfenis te weerspieël. ☒

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord. Ken 20 punte toe.

V6.3 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	Persentasie	Punte 20
Laer orde	Waarneming/Herroep	30%	6
Middel orde	Toepassing	40%	8
Hoër orde	Analise Sintese Evaluering	30%	6

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C

VRAAG 7 [30 punte]

AS 9: Demonstreer die basiese begrip van bemaking van ontwerpprodukte in terme van teikenmark, verpakking en advertering.

AS10: Demonstreer die begrip van verantwoordbare ontwerp deur die inagneming van menslike regte en omgewingsaangeleenthede dwarsdeur die proses.

AS11: Onderzoek loopbaangeleenthede binne die ontwerpdissipline.

Beantwoord ÓF 7.1 ÓF 7.2

7.1.1 (Ken 5 punte toe)

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord.

Die maniere waarop jy die regte van jou werknemers sal beskerm:

- Maak seker dat die werknemers regverdig besoldig word in vergelyking met die pryse waarteen die produkte verkoop word. ☒
- Verseker regverdige betaling vir vaardighede (voorkoming van uitbuiting). Onderzoek minimum salarisse en vergelyk met ander sektore. ☒
- Moenie werknemers uitbuit deur nie krediet aan individuele ontwerpers te gee nie. ☒
- Verseker dat kopiereg-wette verstaan word. ☒
- Verskaf 'n werker-vriendelike omgewing wat die veiligheid van werknemers ten alle tye beskerm. ☒
- Verskaf 'n stresvrye omgewing wat werknemer-samehorigheid toelaat. ☒
- Skep 'n goeie, bevorderlike werksomgewing. Neem die ateljee-opset in ag (bv. netheid; musiek, ens.). ☒
- Ontwikkel 'n deursigtige en effektiewe kommunikasie-stelsel, bv. vir klagtes. ☒
- Koester 'n vriendelike, insiklike werksomgewing wat die behoeftes van alle werknemers in ag neem, ☒ bv. geslagshoofstroming kan belangrik word, asook godsdienstige behoeftes (bv. aparte ablusie-fasiliteite mag benodig word vir sekere gelowe.) ☒
- Erken die behoefte om die werkers se vaardighede op te gradeer (beplanning vir vaardigheidsontwikkeling). ☒
- Registreer werkers by die relevante arbeidsoutoriteite. Bv. WVF ☒
- Ontwikkel 'n betroubare oplossing vir aftrede, bv. opsionele bydraes tot 'n aftredingsannuïteit. ☒

7.1.2 (Ken 5 punte toe)

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord.

Loopbaanmoontlikhede

'n Lys van tersiêre inrigtings wat opleiding in gespesialiseerde areas bied, behoort geïdentifiseer te word. Informele kursusse kan ook uitgelig word.

Die leerder moet loopbaangeleenthede, wat beskikbaar is vir hulle 'werknemers', identifiseer en bespreek.

Voorbeeld van sommige loopbaanopsies wat aan grafiese ontwerpers beskikbaar is:

- Tafelrekenaar Operateur (D.T.P: kantoortypografie) – stel konseptuele oplossings volgens kliëntspesifikasies voor. Werk nou saam met kunsredakteure om konseptuele idees in gerealiseerde, voltooides produkte weer te gee. ☑
- Webblad-ontwerper – begin webtuistes vir kliënte. Moet knap wees in Inligtingstechnologie, asook Ontwerp-sagteware soos Dreamweaver. ☑
- Animasie-ontwerper vir filmproduksie-huise. Benodig ondervinding in animasie-sagteware soos Maya. ☑
- Illustreerder – illustrasies word gewoonlik eers met die hand gedoen, en dit verg gevorderde tekenvaardighede. Hoogsontwikkelde waarnemingsvaardighede is dikwels ook nodig, bv. Illustrasie vir botaniese of ander wetenskaplike doele. Grafiese storieboek-illustrasies verg 'n baie vrugbare verbeelding. ☑
- Kommunikasie-spesialis vir 'n korporatiewe maatskappy. Interne ontwerp verg goeie spanwerk-vaardighede wanneer met die bemakings- en produkontwikkelings-departemente gewerk word. ☑

7.1.3 (Ken 20 punte in totaal toe.)

Die leerders sal die riglyne verskaf gebruik om die opstel te beplan. Dit is nie noodsaaklik dat elke riglyn dieselfde aantal toegekende punte moet hê nie. Bv. opstel kan 6+6+8 OF 7+10+3 OF enige ander kombinasie hê.

Party punte wat bespreek kan word, is soos volg:

Redes waarom jou maatskappy gekies behoort te word om S.A. te verteenwoordig:

- Gepastheid van jou kwalifikasies indien van toepassing. (Opvoedkundige inligting, bv. begin met die mees onlangse kwalifikasies of prestasie soos 'n nagraadse diploma in uitvoerbemaking). ☑
- Toekennings en kompetisies gewen. Noem ook artikels in tydskrifte, ens. Verskaf kopieë. ☑
- Sterk punte van jou produkte. Bv. dit verskaf werk aan 'n groep landelike vroue, wat opgelei is om hierdie produk (geskenkverpakking van papier) te maak. Dit sal ook help om indringerbome uit te roei deur die pulp te gebruik. ☑
- Ervaring van die werkers. (Werkervaring, bv. mees onlangse werk – miskien gewerk vir Joseph Diliza) ☑
- Verrykingskursusse bygewoon – miskien 'n kursus in 'n Afrika-taal om te help met kommunikasie met die werkers. ☑
- Rekenaarvaardighede wat moontlik verband hou met administrasie. Pastel Accounting/Quick Books ☑
- Verwysings en getuigskrifte, bv. van vorige werknemers. Kontakbesonderhede behoort ingesluit te word. ☑

Hoekom jou produk as tipies Suid Afrikaans beskou word.

Bv. Geskenkverpakking van papier

- Identifiseer inheemse natuur en plante vir materiale. Hou inligting byderhand vir advertensie-doeleindes. Bv. renostermis; verpulpte riete. ☒
- Identifiseer indringerplante vir materiale. Hou inligting gereed vir advertensie-doeleindes. Bv. wattel (Akasia); Port Jackson. ☒
- Beklemtoon die sterilisasie-tegnologie – geen gevaar van infeksie of ontsnapping van sade nie. ☒
- Identifiseer 'Afrika'-kleure. Bv. natuurlike beiges en khaki's met lewendige kleurkontraste (oranje en rooi). ☒
- Identifiseer 'Afrika'-patrone en –beelde. Bv. geometriese drukwerk en gestileerde diere (gekko; strelitzia; protea; olifant; renoster; seewier.) ☒

Verpakking van die produk:**Sommige kenmerke:-****• Aanloklikheid**

Verpakking moet aanloklik wees sodat dit die kliënt se aandag vinnig kan vang en hou. ☒ Bv. die geskenkware van papier is opsigself 'verpakking' en het dus aardse 'omgewings-'kleure soos steen en sand. Gedrukte grafiese beelde (soos gekko's) is op die reeks gedruk wat tipies Suid Afrikaans is wat tipies Suid Afrikaans is. ☒

• Behoeftesoorsiening

Verpakking moet die behoeftes van die kliënt vervul byvoorbeeld geskenkverpakking sonder 'n ouderdomsbepaling. ☒ Vandag se lewensstyl is gewoonlik vinnig en aan-die-gang. Bv. die geskenkware van papier is nie net van afvalmateriaal gemaak nie, maar is ook maklik herwinbaar. Dit pas in met ons 'weggooi'-kultuur. ☒ Dit kan ook vinnig herbruik word met nuwe kaartjies. ☒

• In lyn met huidige modegiere

- Verpakking moet in lyn wees met die nuutste modegiere. Huidige giere sluit gesondheid, voeding en omgewingsvriendelike houdings in, bv. hierdie reeks pas aan by die omgewingsvriendelike houding omdat dit van indringerplante gemaak is. ☒
- Alhoewel die huidige gier/e vir 'n moderne lewe eenvoudig, funksioneel, omgewingsvriendelik, ensovoorts is, bestaan die begeerte vir luuksheid en weelde steeds, bv. hierdie reeks het 'n aantrekkingskrag vir alle kulture en meeste inkomstegroepe. ☒
- Omdat die invloed van verpakking so duidelik en belangrik vir die ontwerper is, moet hy/sy altyd op soek wees na en eksperimenteer met nuwe maniere om die kliënt aan te trek. Sommige nuwe bestaande idees is persoonlike verpakking en die inbring van die reuksintuig, bv. hierdie reeks bied persoonlike etikette ('met liefde van Lindi') en is gegee met natuurlike roos- of malvablare. ☒

Visuele bemarking:

Die geskenkware word uitgestal op 'n unieke grofafgewerkte houtstaander met gedrukte inligting oor die geskenkware se oorsprong. ☒

Dit het tot gevolg dat dit:

- die kliënt oor die produk onderrig op 'n effektiewe en kreatiewe manier, d.i. waarvan dit gemaak is (bv. wattel of Port Jackson); wie trek voordeel uit die reeks – bv. werklose landelike vroue ☒
- 'n kreatiewe manier van handelsware tentoonstel in enige kleinhandelsafsetpunt sodat dit 'n langdurige impak het en kliënte in staat stel om te onthou wat hulle gesien het en waar. Byderwetse teksture soos rofafgewerkte hout kan hier belangrik wees. ☒
- 'n skakel skep, asook toon aangee tussen huidige giere (eko-bewustheid), produkte en bemarking deur die produk 'n hoofokus te gee, beide fisies (met die inkom in die winkel) en psigologies (werk met houdings en waardes aangaande die omgewing) ☒
- die kliënt aantrek, hom/haar help om 'n besluit te neem en dit te koop. ☒
- demonstrasies of video's van prosesse is dikwels 'n aantrekskrag vir die kliënte. ☒

Advertering

- Pamflette vir die stalletjie by die skou ☒
- Besigheidskaartjies op 'n uitstalstaander ☒
- Webtuiste ontwikkel VOOR die skou – adres sigbaar op beide die stalletjie en in die kaart/pamflet ☒
- Logo's gedruk op klere vir die personeel wat die stalletjie beman. (Ook deel van visuele bemarking) ☒

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord of relevante punte. 20 punte behoort toegeken te word dwarsoor alle moontlikhede.

V7.1 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	PUNTE 30
Laer orde	Herroep/kennis	30%	7.1.1	9
Middel orde	Toepassing	40%	7.1.2	12
Hoër orde	Analise Sintese Evaluering	30%	7.1.3	9

OF

7.2 Ontwerp in 'n Besigheidskonteks**7.2.1 (Ken 4 punte toe)**

FIGUUR A	FIGUUR B
Luukse, modieuse, seksuele jong opkomende professionele vrou, bv. met meer informele klere. ☒	Meer konserwatiewe gevestigde professionele vrou, bv. wat formele klere dra. ☒
Die meer informele vrou, gaan vir 'n vroulike voorkoms ☒ – wys-die-liggaam klere met funky bybehore. ☒	Die meer formele vrou, gaan vir 'n snyerspak voorkoms ☒ - nie-ontblotende, klassieke snyerspak, serp en hoed. ☒

7.2.2 (Ken 6 punte toe)**Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord of relevante punte.**

Om 'n teikenmark vir my ontwerpe te bepaal en te bevestig, sal ek:

- 'n Aantal kleinhandel-afsetwinkels besoek en die tipes style, wat verband hou met my ontwerpe en wat beskikbaar is, aanteken. Ek sal voorbeelde aan kleinhandelaars verskaf om te besluit of die ontwerp/produk vatbaar en winsgewend is. ☒
- 'n 'SWOT' analise maak: kyk na sterk punte, swak punte, geleenthede, bedreigings ten opsigte van die ontwerp/produk. Analiseer die produk se sterk en swak punte, soek vir areas wat geleenthede en bedreigings inhou, bv. daar mag 'n behoefte aan tipiese Suid-Afrikaans vervaardigde keramiekwerk met oorspronklike patrone of versiering wees. ☒
- 'n 'PESTLE' analise maak deur na die ekonomiese, sosiale, tegnologiese, wetlike en omgewingskwessies te kyk. Ek sal doelwitte en mikpunte daarstel, bv. daar mag 'n behoefte wees om my ontwerpe (wat omgewingsvriendelik is en werk verskaf) te vervaardig. Ek sal met die regering vergader om moontlikhede te bepaal en vir bevondsing te soek. ☒
- 'n Hulp-plan hê: visie, missie en waarde-verklaring (kliënt se oogpunt; of my ontwerp/produk kreatief is, betroubaar en van 'n goeie kwaliteit). Indien daar 'n behoefte is, sal ek kan voorsien. ☒
- Onderhoude met lede van die publiek, asook winkeleienaars voer en voorbeelde aan hulle wys om sodoende die behoeftes en voorkeure van die teikenmark, naamlik die Suid-Afrikaanse publiek van alle ouderdomme, te bepaal – dit is belangrik om die kliënt se psigologie te ken. ☒
- Op datum bly met wat die opposisie doen en probeer om 'n prysoorlog te vermy. ☒
- 'n sterk handelsmerk / logo skep waarmee mense (die Suid-Afrikaanse publiek van enige ouderdom) sal identifiseer en maklik herken. ☒
- Marknavorsing oor beprysing by ander kleinhandelaars of winkels, ens. doen en ek sal my handelsmerk 'n baie gesogte produk maak. Ek sal 'n inset-uitset-ontleding doen om te sien wie my belangrikste kliënte sal wees. ☒

7.2.3 (Ken 10 punte toe)

INFORMEEL	FORMEEL
Informeel: Mobiel/kan rondbeweeg en heertyd verskillende areas van aanvraag teiken. Jy gaan na die mense toe. ☒	Formeel: Stilstaande/afhanklik van voete-verkeer, posisie en populariteit van die lokaal. Die mense moet na jou kom. ☒
Informeel: Hoef nie huur of ander lopende kostes te betaal nie. ☒	Formeel: Moet huur, ander kostes soos elektrisiteit en water betaal, asook instandhouding dien. ☒
Informeel: Besigheidsure is buigbaar en word self bepaal. ☒	Formeel: Besigheidsure is nie buigbaar nie en sal met die omliggende handelsplekke ooreenstem. ☒
Informeel: Profyt – geen belasting alhoewel SARS huidiglik die probleem ondersoek. ☒	Formeel: Belasbaar. ☒
Informeel: Indien die publiek sou wou terugkeer of die handelsware sou wou aanbeveel, sou hulle nie kon nie. ☒	Formeel: Wanneer gevestig, sal die publiek weet waar om die winkel te kry. ☒

Informeel: Sal elke dag na ure moet oppak, goedere vervoer en stoor. ☒	Formeel: Kan toesluit na ure en gaan. ☒
Informeel: Kan slegs beperk adverteer as gevolg van die mobiele aard van informele handel. ☒	Formeel: Kan meer doeltreffend en uitgebrei adverteer dmv brosjures, strooibiljette en vensteruitstallings. ☒
Informeel: Nie altyd veilig om informeel handel te dryf nie – geen beskerming. ☒	Formeel: Veilige wyse van handeldryf – beskerm. ☒
Informeel: Geen infrastruktuur, ablusie-fasiliteite of beskerming teen weer. ☒	Formeel: Gevestigde infrastruktuur, ablusie-fasiliteite, beskerming teen die weer. ☒

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord of relevante punte.

7.2.4(a) (Ken 5 punte toe)

Gee krediet aan enige ander relevante advies.

Voorbeelde:

Ek sal seker maak dat ek:

- Betyds arriveer. ☒
- Gepas aangetrek is. ☒
- Professioneel is – raak ontslae van kougom, skakel my selfoon af. ☒
- Skryfbehoeftes saamneem en notas neem. ☒
- 'n Portefeulje of CD van my werk saamneem. ☒
- Vrae getrou en openlik sal antwoord. ☒
- Nie sal kla of probeer 'slim' wees nie. ☒
- Groet en professioneel die vertrek verlaat. ☒

7.2.4(b) (Ken 5 punte toe)

Gee krediet aan enige geldige en redelike antwoord of relevante punte.

Voorbeeld:

Ek sou die volgende vrae insluit:

- Wat is jou kwalifikasies? (Opvoedkundige inligting, bv. begin met die mees onlangse kwalifikasies of prestasie, ens.) ☒
- Watter ondervinding het jy? (Werkervaring, bv. mees onlangse werk, ens.) ☒
- Het jy enige verrykingskursusse onlangs bygewoon? ☒
- Wat is jou belangstellings? ☒
- Besit jy rekenaarvaardighede? Indien wel, noem die programme wat bekend is aan jou. ☒
- Werk jy goed saam met ander mense in 'n groep? En op jou eie? ☒
- Kan jy onder druk werk en sperdatums nakom? ☒
- Het jy enige verwysings en getuigskrifte, bv. van vorige werkgewers? ☒

V7.2 MOEILIKHEIDS- VLAK	KOGNITIEWE VAARDIGHEDE	GEWIGS- VERSPREIDING %	VRAE	Punte 30
Laer orde	Waarneming/Herroep Begrip	30%	7.2.1 + 7.2.2 + 7.2.3	9
Middel orde	Toepassing	40%	7.2.1 + 7.2.2 + 7.2.3	12
Hoër orde	Analise Sintese Evaluering	30%	7.2.1 + 7.2.2 + 7.2.3	9

TOTAAL AFDELING C: 30**GROOTTOTAAL: 150**